

պատասխանի. ըստ հրամանի Արքային գիտութեամբ ամենեցունցս և օրինօք դատարանի երկու ազգք բաժանորդ եղեն. գրեցան Խաճ և Հեօճէթ և առաքեցան առ Տէրութիւնն և 'ի Դամասկոս, բաց յայսցանէ ոչ ինչ գիտեմ և ոչ ինչ գրեմ: Եւ ապա կոչեալ առանձին զմտտիկան Բդեշխին՝ պատուիրէ նմա չքրքրել զխնդիրն՝ զի Սուլթան Մահմուտ ինքնին վերակացու լեալ է գործոյս. որպէս աքսորեաց զնախորդն իմ 'ի Մովուսայ, և ես երկնչիմ գործել հախառակ հրամանի նորին. զի եթէ երկու ազգք սակս աւելի և պակաս իրաց ունին դատս ինչ, զայն եւս լսեմք և զստոյգն գրեմք Կուսակալին, այժմ ոչ ամբաստանող և ոչ նորասահման իր ինչ տեսանի: Ի սոյն միտս գրեաց նաև առ Կուսակալն, այլ չեղեւ յայտնի թէ զի՞նչ գրեաց Քաղաքապետն: Սակայն Դատաւորն կոչեաց առանձին ըզ-Յոյնս և առաջի եղ զօգուտ և զմնաս գանկատաւոր լինելոյն նոցա առ Բդեշխն. և նոքա մեծաւ երդմամբ հաստատէին թէ չէին գրեալ բան ինչ՝ զի չէր օգուտ, մանաւանդ չէին մոռացեալ զդառնութիւն նորին՝ զոր ճաշակեցին յառաջին նուազին. զիարդ փութասցին միւսանգամ անկանիլ 'ի ծուղակս նորա, թէպէտ կամեցին զտուգանելն Հայոց այլ ինքեանք առաւել քան զնոսա մնասէին, այսպիսի բանիւք թագուցին զնենդութիւնս իւրեանց, ('ի 21 Փետրվարի):

Թէպէտ և գրեաց յայնժամ Դատաւորն պատշաճաւոր պատասխանի գրոց Կուսակալին, այլ նա ոչ հանդարտեալ՝ վերստին գրեաց առ մեծամեծս քաղաքին եւ առ Դատաւորն, ընդ որս էր եւ Տումար ('ի 10 Մարտի): Կոչեաց Դատաւորն զՓոխանորդն և զԹարգմանն, զԻնոնէսիոս եւ զՊոտուռեան Գէորգ և ընթերցաւ առաջի նոցա զգրեանսըն, յոր ասէր՝ խռովութիւնք քրիստոնէից վասն եկեղեցեաց և Ս. Տեղեաց Երուսաղէմի ձանձրացուցին զԹագաւորն 'ի լսել զդատաստանս նոցա. զի ոչ կամէին չատանալ բնականին, սորին վասն Կուսակալք Դամասկոսի ըզգուշութեամբ արգելեալ էին զնոսա չառնել ինչ ըստ կամաց իւրեանց, որպէս եւ մեք առնէաք. այլ յուղեւորիլ մերում 'ի Մէքքէ, Հայք պատեհ սուիթ գտեալ եւ յագահութենէ ոմանց համարձակութիւն առեալ, սահմա-